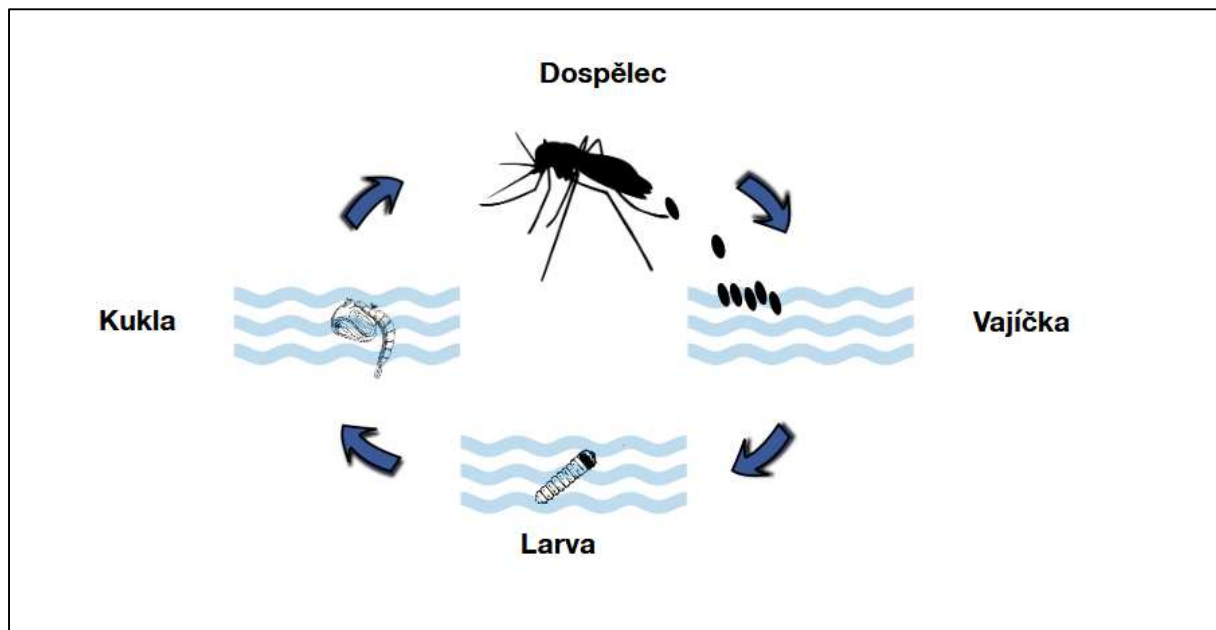

Komáři

Komárovití (Culicidae) je čeleď dvoukřídlého hmyzu, jež celosvětově zahrnuje okolo 3000 druhů, Českou republiku obývá 45 druhů. Larvy žijí ve vodním prostředí a živí se rozkládající se organickou stravou, dospělí samci se živí nektarem a dospělé samice většiny druhů musí pro úspěšné dokončení reprodukčního cyklu sát krev obratlovců, nejčastěji savců a ptáků, jsou známé i druhy, které sají například na obojživelnících. Po sání klade samice vajíčka jednotlivě či ve shlucích buď přímo na hladinu vodních ploch nebo v případě komárů *Aedes* na místa předpokládaného zaplavení (nejčastěji do půdy po jarním tání, povodních ale i například do stromových dutin). Vajíčka některých druhů komárů jsou schopna několik let vysychat, zmrznout a larvy se líhnou až po opětovném zaplavení vajíček. Životní cyklus komárů je na obrázku:

Přestože ve světě se jedná z epidemiologického pohledu o jednoho z nejnebezpečnějších členovců, zodpovědného například za přenos malárie, japonské encefalitidy, dirofilariózy, žluté zimnice, viru dengue, viru zika nebo například horečky chikungunya, v České republice jsou komáři považováni spíše za trapiče (hlavně při masových výskytech po povodních) a případy výskytu onemocnění přenášených komáry se vyskytují ojediněle.

Přestože na území nynější České republiky (Jižní Morava) se až do padesátých let minulého století vyskytovala malárie přenášená komáry rodu *Anopheles*, těsně po 2. světové válce byla tato nemoc eliminována, podobně jako ve všech evropských státech (kromě Turecka). Od té doby se u nás malárie nevyskytla (kromě importovaných případů u cestovatelů, kteří si malárii přivezli z endemických malarických oblastí). Podobně je to i s dalšími tropickými nemocemi přenášenými komáry. Výjimkou je dnes již kosmopolitní virus západonilské horečky, jež v přírodě cirkuluje mezi komáry rodu *Culex* a ptáky, který je původem z Afriky. V České republice byla méně nebezpečná linie tohoto viru (linie 1 a 3) poprvé izolována již v roce 1997 na Jižní Moravě. Od roku 2014 byl pak na území České republiky (Jižní Morava a Jižní Čechy – přenašeči *Culex modestus* a *Culex pipiens*) potvrzen u komárů i výskyt nejvíce virulentní linie 2. První potvrzené případy onemocnění člověka vyvolaného tímto virem pak byly zaznamenány v roce 2018. Přestože prevalence viru v komárech je nízká a komáři *Culex* primárně nevyhledávají člověka jako hostitele, doporučuje se osobní ochranu proti komárům nepodceňovat ani na území České republiky.

Při pobytu v rizikových lokalitách vysokého výskytu komárů (stojaté i tekoucí vody, listnaté a lužní lesy, podmáčené stanoviště) se doporučuje nosit oděv, který kryje maximum těla – dlouhé rukávy a nohavice. Jedinou účinnou profylaxí proti komárům jsou repelenty, jako nejspolehlivější ochranou jsou pak doporučovány produkty s obsahem DEET, IR3535 a Icaridin/picaridin (KBR 3023) v koncentraci alespoň 15 %. Repelenty lze aplikovat jak přímo na kůži, tak i na oděv. Repelenty musí být aplikovány přesně podle doporučení výrobce. Doba účinnosti uvedená na obalu je pouze orientační, proto je nutné se ošetřit opakovaně, pokud se komáři opět pokoušejí kousat. V případě zvýšeného výskytu komárů v místě bydliště se doporučuje využít bariéry (zejména sítě do oken), zavírat okna a dveře. V místnostech je možné používat odpařovací insekticidy (elektrické odpařovače). Dále je doporučeno minimalizovat místa se stojatou vodou, která se stávají líhništěm komárů. Vyprázdněte nebo zakryjte nádoby a předměty, kde mohou zůstat i velmi malá množství vody, například kbelíky, sudy na vodu, vázy, květináče apod.

Invazní druhy epidemiologicky významných členovců v ČR

Přestože téma invazních přenašečů nemocí v posledních letech rezonovalo Evropou, v České republice bylo potvrzeno pouze náhodné zavlečení jednotek až desítek kusů komára tygrovaného (*Aedes albopictus*) a klíště obroubeného (*Hyalomma marginatum*). Stabilní populaci ale prozatím ani jeden z těchto členovců v České republice nevytvořil. Přestože oba tyto členovci jsou vektory různých onemocnění (*Ae. albopictus* – ZIKA, dengue, chikungunya; *H. marginatum* – krymsko konžská horečka), a zejména s výskytem komára tygrovaného je spojováno několik epidemií exotických nemocí v Evropě, v rámci České republiky aktuálně nepředstavují riziko přenosu nemocí. Přítomnost dalších invazních druhů jako dalších invazních komárů (*Ae. japonicus*, *Ae. koreicus*) nebo klíšťat (*Rhipicephalus sanguineus*), kteří se objevili v sousedních zemích, nebyla pro území České republiky prokázána.